

היום נלמד בעזרת ה':

מגילה דף י

גמרא: בית חוניו: חוניו היה בנו של שמעון הצדיק, והוא בנה מזבח לשם ה' במצרים. רבי יצחק שמע מרבותיו שבית חוניו אינו בית עבודה זרה (= לפי שבמס' מנחות יש חולקים וסוברים שהוא בית ע"ז), והוא סובר שקדושת ירושלים אינה לעולם, אלא לאחר שחרבה הותרו הבמות, ולכן מותר להקריב בבית חוניו בזמן הזה. שנאמר "כִּי לֹא בָאתֶם עַד עֵתָה אֶל הַמִּבְנוֹתָהּ וְאֶל הַפְּנִילָה", כשם ש"מנוחה" יש אחריה היתר, כלומר שלאחר שחורבה שילה הותרו הבמות, כך "נחלה" שהיא ירושלים יש אחריה היתר, שלאחר שחורבה הותרו הבמות.

אמרו ליה לרבי יצחק, האם אמרת שמותר להקריב בבית חוניו בזמן הזה? אמר להם לא!

אמר רבא: האלהים (= לשון שבועה) שרבי יצחק כן אמר זאת ולמדתיה ממנו, אלא שחזר בו בעקבות קושייתו של רב מרי.

שרב מרי הקשה עליו ממשנתנו שאמרה שקדושת שילה יש אחריה היתר אבל קדושת ירושלים אין אחריה היתר, ועוד הקשה מהמשנה במס' זבחים שאמרה שמשבאו ישראל לירושלים נאסרו הבמות לעולם.

תנאי היא: מצאנו שנחלקו בזה תנאים (= האם קדושת ירושלים נשארה לעולם).

שמעתי שהיו בונים בהיכל וכו': כשעלו מהגלות בימי כורש התחילו להקריב קרבנות במזבח שהיה בעזרה למרות שעדיין לא הסתיים בנין בית המקדש השני (הבניין הסתיים רק לאחר 22 שנה בזמן דריוש האחרון).

רבי אליעזר שמע מרבותיו שבימי כורש בנו קלעים (= יריעות) במקום חומות ההיכל וקלעים במקום חומת העזרה כדי שיוכלו להקריב במזבח שבעזרה, לפי שעל המזבח להיות בפתח אהל מועד, ואם לא היו בונים קלעים לא היו יכולים להקריב. אלא שאת קלעי ההיכל בנו בצורה כזו שהבונים יעמדו מחוץ למקום ההיכל, ואילו את קלעי העזרה בנו בצורה כזו שהבונים יעמדו בתוך מקום העזרה.

(המשך בדף הבא ↓)

ואמר רבי יהושע ששמע מרבתי שמקריבים קרבנות במקום המקדש אפילו שאין שם בית מקדש, ואוכלים קדשי קדשים במקום העזרה אפילו שאין קלעים לעזרה, ואוכלים קדשים קלים ומעשר שני בירושלים אפילו שאין לה חומה, לפי שקדושת המקדש וירושלים לא בטלה לעולם.

משמע שרבי אליעזר חולק על רבי יהושע וסובר שקדושת המקדש כן בטלה לאחר החורבן, ולכן עשו קלעים במקום הכתלים, שע"י כך קידשו את המקום שיוכלו להקריב שם קרבנות אף קודם שסיימו את בנייתו (שאם היא לא בטלה לא היו צריכים לבנות קלעים ולחזור ולקדש את המקום, שהרי הקדושה נשארת שם לעולם אף ללא בניין או קלעים). ומכאן ההוכחה שנחלקו בזה תנאים.

דחייה: יתכן שגם ר"א וגם ר"י סוברים שהקדושה נשארה לעולם, אלא שכל אחד אמר מה ששמע מרבתי, ור"א מצריך קלעים רק משום צניעות בעלמא.

אלא כי הני תנאי: אלא הם התנאים החולקים (= האם קדושת ירושלים נשארה לעולם).

למה מנו חכמים את אלו? במס' ערכין נמנו תשע עיירות שהיו מוקפות חומה מימות יהושע בן נון (= לעניין בתי ערי חומה). ולכאורה יש להבין מדוע מנו דווקא אותם, והרי היו שם עוד הרבה עיירות המוקפות חומה מימות יהושע בן נון? אלא כשעלו בני הגולה מבבל מצאו את העיירות האלו וקידשום, אבל עיירות אחרות המוקפות חומה שהיו לפני החורבן בטלו מקדושתן כשבטלה קדושת הארץ בחורבן הבית הראשון. א"כ מוכח שרבי ישמעאל ברבי יוסי סובר שהקדושה הראשונה שקידש יהושע את הארץ לא נשארה לעולם.

ורמיניהו: כעת הגמרא מקשה על הברייתא הזו מברייתא אחרת כדי להוכיח שיש בזה מחלוקת תנאים:

וכי אלו בלבד היו מוקפות חומה מימות יהושע בן נון, והרי היו שם עוד הרבה עיירות המוקפות חומה מימות יהושע בן נון, ומדוע מנו דווקא אותם? אלא כשעלו בני הגולה מבבל מצאו את העיירות האלו וקידשום.

הגמרא עוצרת באמצע הברייתא ומקשה:

מדוע כשעלו בני הגולה קידשו את העיירות האלה? והרי בהמשך הברייתא (שהגמרא תביא מיד) נאמר שלא צריך לקדש אותם שוב, אלא כל עיר שיש לנו מסורת שהייתה

(המשך בדף הבא ↓)

מוקפת חומה מימות יהושע בן נון יש לה דין של ערי חומה, לפי שקדושתן לא בטלה. תירוץ: הכוונה שכשהם עלו הם מצאו אותם ומנו אותם אבל באמת לא הוצרכו לקדשם שוב.

הגמרא ממשיכה להביא את הברייתא:

ולא רק העיירות שמנו יש להם דין של ערי חומה, אלא כל עיר שיש לנו מסורת שהייתה מוקפת חומה מימות יהושע בן נון יש את כל הדינים של עיר מוקפת חומה (= שילוח מצורע מחוץ לעיר, קריאת מגילה בט"ו, דין בתי ערי חומה) לפי שקדושתן לא בטלה. ע"כ הברייתא.

לכאורה יש סתירה בדברי רבי ישמעאל, שבברייתא הקודמת הוא אמר שהקדושה בטלה ובברייתא כאן הוא אמר שהקדושה לא בטלה. אלא כל ברייתא נשנתה ע"י תנא אחר והם נחלקו מה רבי ישמעאל סובר. נמצא שהתנאים חולקים האם קדושת ירושלים נשארה לעולם או לא, וכדברי הגמרא לעיל.

רבי אלעזר ברבי יוסי אומר אשר לוא חומה: נאמר בפסוק "אֲשֶׁר לוא חֲמָה" "לוא" משמעותו כפולה - לא / לו, כלומר שיש לו חומה וכן שאין לו חומה, אלא שהפסוק מלמדנו שעיר שאין לה עכשיו חומה אבל היה לה קודם לכן נשארה עדיין בקדושתה הראשונה. את הברייתא השניה אמר ר"א ברבי יוסי הסובר שהקדושה לא בטלה, ואת הברייתא הראשונה אמר רבי ישמעאל ברבי יוסי הסובר שהקדושה בטלה. גם על פי תירוץ זה נמצא שהתנאים חולקים האם קדושת ירושלים נשארה לעולם או לא, וכדברי הגמרא לעיל.

יורא ה' כי רבה רעת האדם: בדור המבול.

הבה נבנה לנו עיר: בדור הפלגה שבנו את מגדל בבל.

וחרבו שלופה ביזו: של המלאך שהוכיח את יהושוע כפי שהובא לעיל דף ג'.

וימעלו בני ישראל: זהו המעל של עכן.

רק אתה לא תבנה הבית: אתה דוד לא תבנה את בית המקדש אלא בנך שלמה.

והכתיב ויהי ביום השמיני: יום השמיני למילואים שבו היתה חנוכת המשכן, ולכאורה

לא היה בו צער? הגמרא מתרצת שהיה בו צער של מיתת שני בני אהרון.

ויהי בשמונים שנה וארבע מאות שנה: היתה שמחה גדולה בבניית בית המקדש בימי שלמה המלך.

והאיכא שני: יום שני, וכן ושאר הימים של בריאת העולם.

ויהי בימי אחז: שהיו ארם ופלשתים נלחמים בישראל, ועוד שאחז סגר את הבתי מדרשות.

ויהי בימי יהויקים: שבימיו התחיל החורבן (-מהרש"א).

אמוץ ואמציה אחים הוו: ומכאן אנו לומדים שכלה הצנועה בבית חמיה יוצאים ממנה מלכים ונביאים. שהרי אמוץ ואמציה יצאו מנישואי תמר (הכלה) ויהודה (חמיה) שלא הכירה בגלל שהיתה צנועה בביתו. מאמוץ יצא ישעיהו הנביא, ואמציה היה מלך ישראל.

מקום ארון אינו מן המידה: הארון לא תפס מקום. כלומר ששטחו של קודש הקדשים היה עשרים אמה והארון עמד באמצע, והנס היה שהמרחק מהארון לכל צד היה עשר אמות, א"כ נמצא שהארון עצמו לא תפס מקום.

פתח לה פיתח להאי פרשתא: הגמרא מביאה את הפתיחה לדרשות של האמוראים במגילת אסתר, כל אמורא היה דורש בפסוק שהיה מגלם בתוכו את מהות נס פורים. (לעיתים כל מילה בפסוק נדרשת על ידי פסוקים אחרים, כך שישנה דרשה בתוך דרשה).

ומי חדי הקב"ה במפלתן: וכי האם הקב"ה שמח במפלת הרשעים? והרי כתוב בענין מלחמת יהושפט בעמונים והמואבים, שכשיצאו למחמה היו בטוחים בנצחונם עד שהעמידו משוררים לפני המחנה ששרו 'הודו להשם כי לעולם חסדו'.

ולא קרב זה אל זה כל הלילה: המלאכים לא קרבו זה אל זה לומר שירה יחדיו, כפי שנאמר בקדושה 'וקרא זה אל זה ואמר קדוש' (-מהרש"א).

אחרים משיש: אלו אויבי ישראל ששמחו כאשר יצאה הגזירה להשמיד להרוג ולאבד את כל היהודים.